

अनुरममरुपरिक्रितम् GOM. 4, 7, 5. RAGH. 4, 31. °मार्ग Spr. 3851. Kām. NITIS. 13, 40 (मरु° zu lesen). °मरीचिका KATHAS. 4, 134. °मरीचयः 23, 9. 57, 91. ज्ञानवीमञ्जनप्रति न जानन्ति मरुस्थिताः RĀGA-TAR. 3, 47, 4, 297. Spr. 2774. — 2) die Kasteiung der Wüste, das Nicht-Trinken: मरु साधयतः MBH. 13, 2939. 6549 (संसाध्यं st. संसेव्य ed. Bomb.). HARIV. 1213. — 3) Berg, Fels AK. 3, 4, 25, 165. H. an. MED. HALĀJ. 5, 52. °प्रपात MBH. 5, 2472. मरु-त्प्रपतन (sic) MĀRK. P. 40, 3. — 4) eine best. Pflanze, = मरुक्क BhĀVAPR. im CKDR. — 5) pl. N. pr. eines Landes (Marwar) und der Bewohner desselben: मरुस्तु दशेरकाः (vgl. मरुभू, मरुभूमि) H. 937. तेषां मरु उत्कारः TAHT. ĀR. 5, 1, 1. मरुस्थानमरुस्थैव प्रारभिरालपाय ये R. 4, 43, 19. VARĀH. BRH. S. 16, 38. 14, 2. WASSILJEV 49. 52. 57. 79. °देश Schol. zu KĪR. ÇR. 436, 13. Statt मरुम् (so auch die ed. Bomb.) MBH. 2, 578 wollen LASSEN (Z. f. d. K. d. M. 2, 23) und WEBER (Ind. St. 5, 152) मरुम् lesen; vgl. u. 6. — 6) N. pr. eines Daitja (neben नरक wie MBH. 2, 578; vgl. u. 5.) MBH. 12, 12956 (मरु ed. Bomb.). eines Vasu HARIV. 11538 (für die neuere Ausg. und LANGE, was richtiger ist). N. pr. eines Fürsten, eines Sohnes des Çighra (Çighraga), HARIV. 829. fg. R. 4, 70, 40 (72, 29 GORR.). 2, 110, 32. VP. 387. BHĀG. P. 9, 12, 5. fgg. eines Sohnes des Harjaçva R. 4, 71, 9 (73, 8 GORR.). VP. 390. BHĀG. P. 9, 13, 15. 16.

मरुक m. Pfan H. C. 187. — Vgl. मरुक.

मरुकक् (मरु + कक्) N. pr. eines Landes: °निवासिनः MBH. 2, 1830. VARĀH. BRH. S. 4, 22. Verz. d. Oxf. H. 339, b, 40. LLA. (II) 1, 332, N. 2. मरुकुच्च desgl. VARĀH. BRH. S. 14, 23.

मरुचोपटन (°पतन v. l.) N. pr. einer Stadt (पटन) VARĀH. BRH. S. 14, 15. — Vgl. मरीचिपतन.

मरुच्छ्रा s. मधुच्छ्रा.

मरुज (मरु + 1. ङ) 1) m. ein best. Parfum (नखी) ÇABDAR. im CKDR. ein der Mimosa Catechu verwandter Baum RĀGĀN. in NIGH. PR. — 2) f. छा eine best. Pflanze = मृग्वारु RĀGĀN. im CKDR. = गोडशेदणी NIGH. PR.

मरुजाता (मरु + जा°) f. = लघुकुह्ति Carpopogon pruriens oder eine nahe verwandte Pflanze, NIGH. PR.

मरुटा f. = मरुपाडा ÇABDAR. im CKDR.

मरुपाड 1) m. N. pr. eines Fürsten von Kanjakubga Verz. d. Oxf. H. 152, a, N. 3. HALL in der Einl. zu VĀSĀVAD. 54. — 2) f. छा eine Frau mit hoher Stirn TRĪK. 2, 6, 2. HĀR. 130; vgl. मरुटा.

मरुत् URĀDIS. 1, 96. 1) m. a) pl. gaṇa पर्षादि zu P. 5, 3, 117. N. der Götter der Winde, meist Indra's Gefährten; vgl. die Lieder RV. 1, 85. fgg. 165. 2, 34. 5, 52. fgg. 7, 58. 59. 8, 20. AV. 4, 27. VS. 7, 36. 12, 70. Ihr Gespann sind die Prshati (s. d. und पृषदः); sie heissen पृष्मिमा-तरः RV. 1, 23, 10 u. sonst. 5, 52, 16. auch Söhne Rudra's 2, 34, 2. 5, 3, 3. 6, 50, 4. sie nennen sich Indra's Brüder 1, 170, 2. इन्द्रामरुतः 2, 29, 3. drei mal sechzig Marut 8, 83, 8. मरुतो देवानो विशः TS. 2, 2, 5, 7. sieben Schaaeren (गण) ebend. und 11, 1. TBR. 2, 7, 2. ÇAT. BR. 4, 3, 2. 6, 5, 2, 17. 2, 5, 12. 3, 10. 2, 3. 20. 13, 4, 2, 16. देवानो भूयिष्ठाः PANĀV. BR. 24, 14, 3. ĀÇV. GAṆJ. 2, 4, 14. KAUC. 97. 128. haben ihren Sitz im Norden VS. 9, 35. Soma an ihrer Spitze KĀND. UP. 3, 9, 1. zu den Götterschaaeren des mittleren Gebiets gezählt NAIGH. 5, 5. NIR. 14, 13. वसवः, रुद्राः, आदित्याः, मरुतः, साध्याः KĀND. BR. in Ind. St. 4, 258. M. 3, 88. 11, 221.

V. Theil.

MBH. 3, 1768. BHĀG. 11, 6, 22. HARIV. 441. 11050. 12112. 13162. 14077. 14171. मरुत्पत्ति Verz. d. Oxf. H. 12, b, 48. 46, b, 31. 83, a, 12. Kinder der Diti und sieben oder sieben mal sieben an der Zahl R. 4, 47, 3. HARIV. 249. fgg. VP. 132. BHĀG. P. 6, 18, 18. Verz. d. Oxf. H. 39, a, 16. Kinder der Marutvati (vgl. मरुवत्) VP. 120. HARIV. 11348 (die Lesart der neueren Ausg. s. u. मरुवत् 2, b.). सप्तानो मरुतो लोकान् MBH. 13, 5315. शक्रो ऽसि मरुताम् 916. 14, 1176. भर्ता मरुताम् = इन्द्रः VIKR. 36. मरीचिर्मरु-तामस्मि (sagt Kṛṣṇa) BHĀG. 10, 21. मरुतो रुद्रासि Ind. St. 8, 76. die Gottheiten des Nakshatra Mārgaṣṛiṣha WEBER, Nax. II, 370. 379. मरुतामर्कः, कालकाक्रन्दः, झट्टिदै, धेनु, प्रक्रीडः oder संक्रीडः oder नि-क्रीडः, प्रेङ्गः, संस्तोभः und सवेषीयम् Namen von Sāman Ind. St. 3, 228. Wie Indra als Lieblingsgott des arischen Volkes allmählich in den Vor-dergrund tritt, so auch seine Gefährten, die Marut, und zwar in dem Grade, dass schliesslich मरुतः gleichbedeutend mit देवाः wird. AK. 3, 4, 44, 61. H. 89. MED. t. 142. HALĀJ. 1, 4. मरुतो पश्यतो तस्य शिरासि पतितान्यपि RAGH. 12, 101. Lot. de la b. l. 8. LALIT. ed. Calc. 111, 17. वायुमरुह्निपि die Schrift der Windgötter 144, 4. — b) sg. der Gott des Windes: Vator Hanumant's RĀGA-TAR. 8, 3260. Regent des Nordostens AK. 1, 1, 2, 4. HALĀJ. 1, 100. — c) Wind AK. 1, 1, 2, 58. 3, 4, 44, 61. H. 1106. MED. HALĀJ. 1, 75. SŪRJAS. 2, 3. ÇĀK. 38. MECH. 34. RAGH. 2, 10. म-रुतो ववुः 3, 14. सुभिर्मरुत् KATHAS. 43, 3. प्रालेय° Spr. 1914. MĀRK. P. 128, 33. fgg. PRAB. 79, 17. कतरस्मिन्मरुतो पथि वर्तमाने ÇĀK. 98, 15. RAGH. 10, 47. मरुतः पञ्च शरीरगोचरान् Winde im Körper 8, 19. मरुत्पितृवरचिकि-त्सा Verz. d. B. H. No. 949. Luft: धूमव्योतिः सलिलमरुतो संनिपातः (मेघः) MECH. 3. BUĀSHĀP. 2. Verz. d. Oxf. H. 226, a, No. 534, Çl. 4. Athem: यो-गिना जितमरुन्मनसः BHĀG. P. 3, 32, 10. — d) N. pr. eines Sādhya HARIV. 11336; die neuere Ausg. hat eine andere Lesart. — e) Bein. des Fürsten Brhadraṭha MAITRĀJUP. 2, 1, 6, 30. — f) = रुविञ् NAIGH. 3, 18. — g) eine best. Pflanze, = मरुक्क BhĀVAPR. im CKDR. — h) fehlerhaft für मरु MĀRK. P. 40, 3. — 2) f. Trigonella corniculata Lin. (पृक्ता) ÇABDAR. im CKDR. — 3) n. eine best. wohlriechende Pflanze, = मन्थिपर्षा MED.; vgl. AK. 2, 4, 4, 21. — 4) indecl. P. 4, 4, 57. VĀRT. 1 in der Calc. Ausg. — Etymologie der Grammatiker NIA. 11, 13; vgl. HARIV. 249. fgg. R. 4, 46, 20. VP. 132. Zur Form des Wortes ist ausser मरुत् und गर्मुत् auch परुत् (in परुच्छेय) zu vergleichen. Die Ableitung Neuerer von मरु ster-ber ist unvereinbar mit dem Bilde, welches der Veda von den Ma-rut giebt; auch ist das zu Hilfe genommene मरु in der alten Sprache nicht nachweisbar. Dagegen würde eine im Sanskrit nicht mehr vor-handene Wurzel MAR schimmern, welche man zu μαρμαίρω u. s. w. annimmt, gut passen, und wären in diesem Falle die in NAIGH. 1, 2, 3, 7 für मरुत् aufgestellten Bedeutungen Gold und Schönheit oder Schmuck bemerkenswerth. Indessen ist zu erinnern, dass auch गर्मुत् Gold be-deuten soll, und leicht eine Verwechselung stattgefunden haben könnte. An dieselbe Wurzel schliesst sich auch मरीचि. — Vgl. मारुत, मारुति.

मरुत m. 1) Wind Vjāpi bei BHAR. zu AK. 4, 1, 1, 58. ÇKDR. VIKRAMĀ-DITJAKOÇA bei UśĀVAL. zu URĀDIS. 1, 96. दानिपात्य° KAVIRĀGA ebend. मुख° ÇĀK. CH. 63, 7 (wohl fehlerhaft für मारुत). — 2) ein Gott Vjāpi a. a. O. — 3) Bignonia suaveolens Roxb. (घण्टापाटलि) ÇABDAR. im CKDR.